

KDO SMO?

Rjavi medvedi ali *Ursus arctos*, kot nam rečete z latinskim imenom, smo **največje evropske zveri**. Zaradi dolgoročne ogroženosti ste nas **zavarovali**.

Našo čokato postavo pokriva rjav kožuh, imamo drobne oči, kratke zaobljene uhlje in kratek rep. Zelo dobro slišimo in vohamo, zato se vam običajno umaknemo - smo namreč bolj samotarske narave, nekoliko slabše pa vidimo.

Glede **bivališča** nismo izbirčni: za zimski brlog si izberemo naravne votline, podnevi pa počivamo tudi za podrtim drevesom ali v mladem gozdu.

Samci smo večji in težji od samic. V povprečju tehtamo **več kot 150 kilogramov, naše boljše polovice od 100 do 150 kilogramov**, le izjemoma so nekateri izmed nas težji od 300 kilogramov. Glede na letne čase naša telesna teža precej niha. Pred zimo, ki jo predremljemo, se radi najemo na zalogo. V naravi živimo od 15 do 25 let.

Od novembra do marca smo manj aktivni, saj smo na **zimskem spanju**. **Srčni utrip in dihanje se nam v tem času upočasnita**, malo se nam zniža tudi telesna temperatura. Če je v naravi dovolj hrane, se radi večkrat prebudimo in zapustimo brlog, nekateri medvedi pa smo aktivni celo zimo in sploh ne dremljemo.

Medvedi smo zelo **gibčne živali**, čeprav smo na prvi pogled videti okorno. Lahko hitro tečemo, dobro plavamo, v mladih letih pa tudi zelo dobro plezamo. Ker pri hoji stopamo po celem podplatu, nam ljudje rečete tudi **podplatarji**. Odtis naših zadnjih stopal je zelo podoben človekovemu.

KAJ JEMO?

Medvedi smo **vsejedi in si hrano iščemo vsak dan**. Na naših jedilnikih, odvisno od letnega časa, prevladuje hrana rastlinskega izvora. Hrana **živalskega izvora predstavlja 15 do 30** odstotkov naše prehrane, od tega so pretežni del drobne živalce in poginule živali - mrhovina, večje žive živali si za hrano ulovimo le izjemoma.

KAKO SE RAZMNOŽUJEMO?

Na potomstvo začnemo misliti, ko smo stari najmanj tri leta. V paritvenem obdobju, **od sredine aprila do avgusta**, se družimo tudi z več samicami. Naše boljše polovice so breje sedem do devet mesecev. **Medvedka** skoti v brlogu v času zimskega mirovanja **enega do tri mladiče**, redkeje več. Medvedka skrbi za mladiče vsaj še eno leto po rojstvu in skupaj z njimi preživi tudi naslednjo zimo v brlogu. Ker je zelo skrbna mati, svoje mladiče odločno brani in za njih dobro skrbi, tako da **nas večina preživi** in zraste v velike, močne medvede.

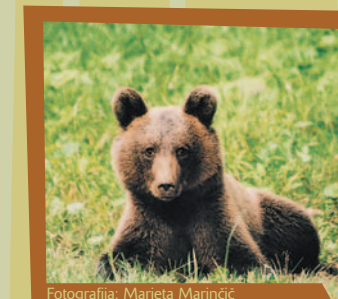
Fotografija: Marko Masterl

NAŠ ŽIVLJENSKI PROSTOR

Večino časa preživimo sami, zato nam ljudje rečete tudi **samotarji**. Svoj teritorij oziroma življenjski prostor označimo v gozdu tako, da s krepplji razbrzdamo lubje debel ali pa pustimo svoj iztrebek na vidnem mestu.

Življenjsko okolje samic je veliko do 10.000 ha, samci pa uporabljamo tudi do nekajkrat večje območje - odvisno od prehranskih razmer in razpoložljivih samic za parjenje. Nismo pretirano teritorialni, zato se območja aktivnosti pogosto prekrivajo. Za svoje življenje potrebujemo prostrane gozdove, saj lahko na dan oziroma noč prehodimo tudi do nekaj deset kilometrov.

V Sloveniji smo bolj aktivni ponoči, saj je tako manjša verjetnost, da srečamo ljudi. Našo prisotnost lahko največkrat ugotovite po stopinjah na mehki podlagi ali snegu.

Fotografija: Marjeta Marinčič

Fotografija: Marko Masterl

V Sloveniji medvedi živimo predvsem na jugu, od Gorjanцев do Brkinov, na severu pa se pogosteje pojavljamo do zgornjega roba Trnovskega gozda. Srce našega domovanja so **jelkovo-bukovi gozdovi visokega Krasa**, Kočevskega in Notranjske. Tu smo se ohranili zaradi dovolj velikih kompleksov strnjениh gozdnih površin in tudi **strpnega odnosa ljudi do nas**. V zadnjem času vaše ocene govorijo, da nas je v Sloveniji **od 450 do 550**.

V Sloveniji predstavlja **dinarska populacija** najbolj zahodni del območja rjavega medveda v Srednji Evropi. V Avstriji je recimo medvedov le še od 20 do 30, zato predstavlja slovenska populacija veliko upanje za ponovno naselitev na področju Alp. V **Zahodni Evropi** živimo še v nepovezanih otočkih v Italiji, kjer so v njenem severnem delu po iztrebljanju naselili slovenske medvede, prav tako so slovenske medvede naselili v Pireneji v Franciji. Nekaj medvedov je če v Španiji, največji del rjavih medvedov pa se v **celotni Evropi** nahaja poleg južnega Balkana v Rusiji in v skandinavskih državah, kjer naj bi jih bilo skupno okrog 14.000.

KO PRIDETE K NAM NA OBISK

Že na daleč **vas zavohamo** in se vam zato, če je le mogoče, umaknemo. Lahko pa nas opozorite nase tudi z **zvoki**. Hodite tako, da vam bo pod nogami šumelo listje in pokale suhe veje. Lahko brcnete kamen na poti, glasno zakašljate, si celo zažvižgate ali zapojete. Kričati pa le ni treba - ni obzirno niti do nas, niti do drugih gozdnih prebivalcev! Tako nas boste pravočasno **“obvestili” o svojem prihodu**. Tudi naše samice z mladiči se bodo ob takemu hrupu kar najhitreje umaknile, tako da se zagotovo ne bomo srečali.

Če pa se že srečamo, bodite predvsem mirni, saj se tudi mi vas prestrašimo. Najbolje je, da pri tem nepremično obstojite in premagate strah. Medvedi namreč nismo napadalni, če se ne počutimo ogrožene. Prosimo, da ne delate hitrih, sunkovitih gibov, saj je to pri nas znak za napad. Najbolje bo, da gremo mirno vsak v svojo smer, če se že srečamo.

- **Ne hodite po naših sledeh**, saj nam s tem dajete občutek, da nas zasledujete, kar nas moti.
- **Ne iščite nas** z namenom, da bi nas opazovali ali fotografirali, in **ne stikajte po brlogih**.
- **Ne puščajte ostankov hrane na prostem**. Prav tako pazite na shranjevanje hrane - npr. na taborjenju ali v bližini počitniške hiše. Ko se vračate z izletov in ekskurzij, **odnesite s seboj vse odpadke, predvsem pa tiste organskega izvora**. Radi izberemo lažjo pot do hrane in kaj hitro se predvsem naši mlajši kolegi navadijo na bližino ljudi in se vas ne bojijo, ko odrastejo. Kar pa ni prav.

Izdal: Zavod za gozdove Slovenije v okviru projekta Life "Ohranitev velikih zveri v Sloveniji - Faza I (Rjavi medved)", ki sta ga finančno podprla Evropska unija ter Ministrstvo za okolje in prostor.
Leto: 2005, **Produkcija:** Pristop d.o.o., **Tisk:** Birografika Bori d.o.o.

Photo: Marko Masterl